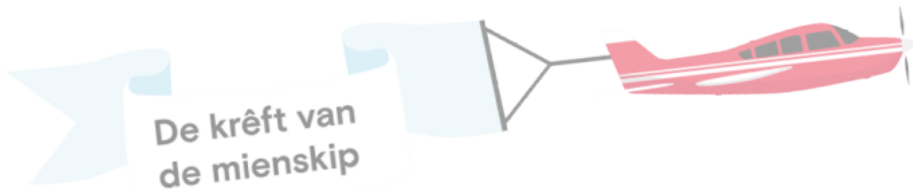

preventie
agenda
opsterland

Actieplan preventie 2025

Actieplan preventie 2025

1. Inleiding

In juni 2021 heeft de gemeenteraad van Opsterland de Preventie Agenda 2021-2030 vastgesteld (kortweg: Preventie Agenda). Deze Preventie Agenda geeft richting aan concrete keuzes die de raad heeft gemaakt om duurzaam in te zetten op preventie. De inzet op preventie draagt bij aan het vergroten van het mentaal en fysiek welbevinden van onze inwoners. Onze dorpen worden sterker en onze inwoners ervaren meer welzijn. Door te investeren in preventie kunnen we stimuleren dat bestaanszekerheid, sociale cohesie, inclusie en regie op eigen leven versterkt worden. In de Preventie Agenda zijn 7 actielijnen beschreven die gebaseerd zijn op het principe van positieve gezondheid. Zowel fysieke als mentale en financiële gezondheid worden hierin meegenomen.

In het uitvoeringsplan van de Preventie Agenda is beschreven hoe we jaarlijks tot deze activiteiten komen. Elk jaar wordt vervolgens in een actieplan beschreven welke activiteiten dat zijn. Daarnaast kijken we terug op de activiteiten uit het actieplan van het voorgaande jaar. De activiteiten in dit actieplan zijn deels nog procesmatig van aard omdat het gesprek met de dorpen en tussen betrokkenen in de dorpen onderling nog steeds hoog op de agenda staat.

In 2023 is vanuit het Rijk de brede SPUK (specifieke uitkering) in het kader van het gezond en actief leven akkoord (GALA) uitgezet. Ook in Opsterland hebben we hier een taak in. We krijgen middelen vanuit het rijk die op specifieke acties ingezet moeten worden. De activiteiten die hieruit voortvloeien brengen we onder in de infrastructuur van de preventieagenda.

2. Lokale samenhangende en integrale aanpak

In 2023 is het gemeentelijke plan van aanpak voor de GALA middelen vastgesteld. Met het gezond en actief leven akkoord wordt beoogd een lokale samenhangende en integrale aanpak te creëren voor gezondheid en sociale basis. In Opsterland hebben we een integrale aanpak op deze onderwerpen in de vorm van de preventieagenda. Ons plan van aanpak voor de GALA middelen past hier goed bij. Daarom brengen we de acties die hieruit voortkomen onder bij de preventieagenda. In ons jaarlijkse actieplan nemen we deze acties mee.

De visie waar ons plan van aanpak op gebaseerd is gaat uit van integraliteit. De verschillende onderwerpen uit het gezond en actief leven akkoord zijn met elkaar verbonden. De thema's zijn zo met elkaar verweven dat wij deze niet los van elkaar kunnen zien. In onze visie staat een sterke sociale basis aan de kern van een gezonde gemeenschap, waarin zowel sport als cultuur tot volle bloei kunnen komen.

Met het oog op onder andere de houdbaarheid van de zorg is dit hard nodig. De zorgkosten worden hoger en verwacht wordt dat er op termijn te weinig zorgpersoneel zal zijn. De komende jaren zullen we moeten inzetten op normaliseren en demedicaliseren bij lichte zorg. Daarnaast

zullen wij regionaal inzetten op de transitie van zorg naar gezondheid waarbij de focus zal liggen op het versterken van de sociale basis, de 1^e lijn en het betrekken/informereren van onze inwoners.

Positieve gezondheid is de onderlegger voor de preventieagenda. De Preventie Agenda is hierop gebaseerd. Vanuit het principe van positieve gezondheid zijn 7 actielijnen geformuleerd, waarin alle gebieden van gezondheid terugkomen. Voor een integrale aanpak zijn dan ook alle 7 actielijnen van belang. Alle dimensies moeten meegenomen worden, waarbij de nadruk ligt op een sterke sociale basis. Vanuit deze sociale basis leggen we verbindingen met de andere actielijnen. Een voorbeeld hiervan is toegankelijke sportverenigingen in elk dorp. Deze verenigingen dragen sterk bij aan de sociale basis van een dorp en bevorderen lichaamsbeweging bij onze inwoners. Hiermee dragen sportverenigingen bij aan verschillende actielijnen.

3. Actielijnen(kalender)

De activiteiten die we in 2024 willen gaan uitvoeren, worden hieronder per actielijn toegelicht. In het uitvoeringsplan is al toegelicht waarom we in de actielijnenkalender een onderscheid maken tussen klassieke inspanningen vanuit de gemeente, inspanningen die we in co-creatie doen met anderen en inspanningen waarbij het eigenaarschap helemaal bij anderen ligt. Dit onderscheid wordt schematisch weergegeven met verschillende kleurtinten: zwartbruin (klassiek), bruin (co-creatie) en roodbruin (eigenaarschap).

De activiteiten voor 2025 vallen voor een groot deel samen met de activiteiten voor de GALA-middelen. We spelen daarnaast in op ideeën en initiatieven uit de dorpen. Ideeën en initiatieven die gedurende het jaar bij ons terecht komen kunnen als tijdelijke inspanning binnen de bestaande beleidsterreinen worden opgepakt of mee worden genomen in het actieplan van 2026.

4. Actielijn 0. Programmalijn

Dit jaar wordt actielijn 0 – programmalijn geïntroduceerd. Deze actielijn ziet toe op samenhang tussen de verschillende actielijnen en behandelt de overstijgende onderwerpen zoals communicatie en financiën.

Wat doen we al?

In 2024 is een start gemaakt met de **themabijeenkomsten**. Om de beweging naar de voorkant goed te kunnen maken, is het noodzakelijk dat onze collega's en partners in het sociaal domein goed op de hoogte zijn van de Preventie Agenda en wat zij daarin kunnen betekenen. Middels de themabijeenkomsten creëren we bewustwording, halen we informatie op en bevorderen we integrale samenwerking.

In 2024 is de **aanjager ketenaanpakken** vanuit de FriZA gestart. Een ketenaanpak is een keten waarin verschillende partners samenwerken om kwetsbare groepen te signaleren en interventies te bieden. De aanjager gaat zich bezig houden met het opzetten en bestendigen van de 5 ketenaanpakken: Kansrijke start, volwassenen met overgewicht & obesitas, valpreventie, welzijn op recept en kind naar gezond gewicht.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 bestendigen we de themabijeenkomsten en gaan we werken met een **themabijeenkomstenkalender**. Daarnaast zetten we een in op onze externe **communicatie** over de Preventie Agenda. Om de actieplannen Preventie doelgerichter te maken, formuleren we nieuwe **doelen per actielijn**, die beter aansluiten bij de regionale en landelijke ontwikkelingen. We onderzoeken de behoefte aan een semi-bestuurlijk klankbord, waarin verschillende sociaal maatschappelijke organisaties deelnemen. De aanjager ketenaanpakken start met het opzetten van de verschillende **ketenaanpakken**.

Themabijeenkomsten
Communicatiecampagne extern
Doelen per actielijn formuleren
Semi-bestuurlijk klankbord onderzoeken
Opzetten ketenaanpakken

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	------	--------------------	-------	------

PA		Continu		
PA		Tijdelijk	Q1 25	Q4 25
PA		Tijdelijk	Q2 25	Q3 25
PA		Continu	Q2 25	Q3 25
PA	V	Tijdelijk	Q3 24	Q4 25

1. Actielijn 1. Vitale dorpen

Welzijn in de dorpen, de focus van de preventieagenda, begint bij het ontwikkelen van een sterke actielijn 1. Deze actielijn richt zich op alle inspanningen die bijdragen aan vitale dorpen. We spreken daarbij over het versterken van de sociale basis in de dorpen van Opsterland.

Wat doen we al?

In 2024 hebben we voorbereidingen getroffen voor een **welzijnsnota**. We sluiten in deze nota aan bij de uitgangspunten van de Friese Preventie Aanpak (FPA). Het versterken van de sociale basis staat hierin centraal. Daarnaast voeren we verschillende projecten uit, waaronder “**eltsenien telt mei**”. Dit is een project waarin we inwonersinitiatieven die bijdragen aan een sterke sociale basis faciliteren. Onze welzijnswerkers ondersteunen de **bloeizones** in de verschillende dorpen. We zien dat het aantal bloeizones groeit. Na Bakkeveen en Wijnjewoude zijn ook Beetsterzwaag en Tijnje bezig om plannen te maken.

Door middel van **doarpspetearen** gaan we met verschillende dorpen in gesprek over wat er leeft in de dorpen en wat zij nodig hebben om leefbaarheid/woonplezier te verbeteren. We stimuleren **doarpskeamers** waarin mensen elkaar gemakkelijker kunnen ontmoeten. Daarnaast hebben we

verschillende **inloopvoorzieningen** waar mensen zonder een (zorg) indicatie terecht kunnen voor een zinvolle dagbesteding. Het **professioneel welzijnswerk** bestaat in Opsterland uit het gebiedsteam en welzijnsorganisatie Code Hans. Code Hans werkt veel met vrijwilligers en verzorgt ook de vrijwilligersbemiddeling in Opsterland.

Wat gaan we in 2025 doen?

We gaan in 2025 het **welzijnswerk herijken**. Hiervoor schakelen we een externe partij in, om ons daarover een onafhankelijk advies te kunnen geven. We blijven **inwonersinitiatieven ondersteunen** en faciliteren. We starten met het versterken van het vrijwilligerswerk, door de uitrol van het **Voor Elkaar Plein**. We gaan meer **algemeen toegankelijke voorzieningen** faciliteren, waardoor mensen zo lang mogelijk in het eigen dorp actief kunnen zijn en er daardoor minder gemeentelijke maatwerkvoorzieningen nodig hebben. Hierbij hebben de dorpshuizen/ doarpskeamers een belangrijke rol.

Versterken vrijwilligersaanpak
Welzijnswerk herijken
Onderzoek welzijnsactiviteiten zelfst wonen Bzwaag
Eltsenien telt mei
Van maatwerk naar algemene voorzieningen
Ondersteunen inwonersinitiatieven en activiteiten
Pilot uitbreiden ontmoeting
Pilot doarpskeamer Bakkeveen

Vak gebied	GA LA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	----------	-----------------------	-------	------

Welzijn		Tijdelijk	Q1 25	
Welzijn	V	Tijdelijk	Q3 24	Q4 25
Wz/wmo	V	Tijdelijk		
Welzijn	V	Tijdelijk	Q3 23	Q2 25
Wz/wmo		Tijdelijk	Q1 25	Q4 30
Welzijn	V	Continu		
Wz/wmo	v	Tijdelijk	Q1 25	Q4 26
Welzijn	V	Tijdelijk	Q3 24	Q4 25

2. Actielijn 2. Kwaliteit aan de basis

Actielijn 2. Kwaliteit aan de basis

Alle preventie, maar vooral preventie voor jeugdproblematiek, begint bij een goede basis. Hulp voor ouders bij opvoedings- en ouderschapsvragen moet snel, gemakkelijk, goed en dichtbij te krijgen zijn. Onderdeel hiervan is een steunend sociaal netwerk. Daarom zetten we in op het vergroten en versterken van deze netwerken. Bovendien is het heel belangrijk dat het normaal wordt om elkaar te steunen in de uitdagingen die een opgroeiend kind met zich meebrengt. Normaliseren ten aanzien van bijvoorbeeld moeilijk gedrag die passend is bij de ontwikkeling van het kind, is hier een essentieel onderdeel van. Door dit normaliseren voorkomen we onnodige inzet van professionele hulp.

Wat doen we al?

We zijn in 2024 gestart met de **pilot Consulent jeugd op school**, met als doel vragen of problemen van jeugdigen eerder te signaleren en op te pakken, waardoor de vraag naar zwaardere zorg wordt verminderd. Middels het project **Versterken voorliggend veld jeugd** zorgen we ervoor dat er voldoende aanbod is voor onze inwoners en dat onze ketenpartners goed samenwerken met elkaar. We blijven dit jaarlijks evalueren en aanpassen indien nodig.

We zijn in 2024 gestart met de **pilot Informele steun**. Door de inzet van Buurtgezinnen en Home-start brengen we inwoners met elkaar in contact en worden sociale netwerken van gezinnen, die dit nodig hebben, versterkt. Hiermee voorkomen we dat zwaardere hulp wordt ingezet.

In 2024 is het **Uitvoeringsprogramma preventie jeugd** vastgesteld. In dit uitvoeringsprogramma komen alle preventieve projecten en lopende initiatieven rondom jeugd, zoals Kansrijke start, Gelijke kansen alliantie ed. samen. Het uitvoeringsprogramma richt zich op alle inwoners van -9 maanden tot 23 jaar oud en hun directe leefomgeving met als doel dat onze jeugdigen kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien. We streven naar een integraal plan, waarbij we uitgaan van het vergroten van beschermende factoren. Het uitvoeringsprogramma is voornamelijk gekoppeld aan de actielijnen 2 en 4 van de preventieagenda.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 gaan we verder met de uitvoering van de projecten die vallen binnen het **Uitvoeringsprogramma preventie jeugd**. Zo zal de aanjager ketenaanpakken de ketenaanpak **Kansrijke start** verder doorontwikkelen. Middels de **Gelijke Kansen Alliantie** zetten we ons, samen met de voorschoolse voorzieningen en onderwijs, in voor het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen, vanuit het Talentgedreven werken. In 2025 onderzoeken we nieuwe subsidiemogelijkheden en mogelijkheden tot uitbreiding van het Talentgedreven werken naar andere ketenpartners en ouders in relatie met OKO. Daarnaast loopt het contract met de huidige **jongerenwerk** aanbieder eind 2025 af en gaan we bezig met een nieuwe contractering hiervoor. Dit valt binnen het project **Versterken voorliggend veld**.

Versterken voorliggend veld jeugd;
evalueren en doorontwikkelen
Kansrijke start; doorontwikkelen
Pilot consulent jeugd op school; evalueren
Gelijke kansen alliantie; Onderzoek subsidie
Van 18- naar 18+; opstarten

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	------	-----------------------	-------	------

Jeugd	V	Continu	Q2 2023	
Jeugd	V	Continu	Q1 2024	
Jeugd		Tijdelijk	Q1 2025	Q2 2025
Jeugd		Tijdelijk	Q1 25	Q3 2025
Jeugd		Continu	Q3 2024	Q4 2025

3. Actielijn 3. Gezond lichaam

Een gezonde leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag. Dankzij de inzet van de buurtsportcoaches laten we zo veel mogelijk inwoners kennis maken met sport & bewegen. Met het programma Sûn Opsterlân zetten we van jongs af aan in op een gezonde leefomgeving voor kinderen en hun omgeving. Hiermee beogen we bewustwording te creëren bij hun ouders en verdere omgeving.

Wat doen we al?

We stimuleren bewegen in het algemeen, maar zeker ook **Bewegen in de Openbare Ruimte** via de buurtsportcoaches van Team FRL Opsterland. Dit team verzorgt het bewegingsonderwijs op basisscholen en heeft hierdoor alle leerlingen in beeld van groepen 3 t/m 8. Zij monitoren jaarlijks of kinderen lid zijn van een sportvereniging en of zij in bezit zijn van een zwemdiploma. Indien hier actie gevraagd wordt, verzorgen de buurtsportcoaches dit.

Samen met het ruimtelijk domein maken we afspraken over het betrekken van het sociaal domein (gezondheid) bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen. Daarnaast stimuleren we gezonde sportverenigingen en is in 2024 een start gemaakt met **voel je goed!**, een aanpak gericht op gezondheidsbewustzijn voor mensen die moeite hebben met lezen en/of schrijven.

Behalve inzet voor bewegingsactiviteiten voor kinderen en jongeren wordt er ook volop ingezet op activiteiten voor ouderen. Onderdeel van het GALA is het op grote schaal uitvoeren van effectieve **valpreventie** activiteiten voor ouderen met een verhoogd valrisico. Het doel hiervan is om het aantal valincidenten en de bijbehorende gevolgen onder thuiswonenden ouderen (65+) terug te dringen.

Wat gaan we in 2025 doen?

We gaan de bestaande aanpak voor **valpreventie** verder uitbreiden dankzij meer opgeleide trainers. Hierdoor verwachten wij 100 ouderen deel te laten nemen aan valpreventie activiteiten. Daarnaast bestendigen we de aanpak **voel je goed** en **sporten op recept**. In de kinderopvang en het peuteronderwijs stimuleren wij de begeleiding om kinderen zoveel mogelijk te laten bewegen door de uitrol van de interventie **beweeghummeltjes**. Daarnaast willen wij voor dezelfde doelgroep onderzoeken hoe wij de gymnastiek- en turnverenigingen kunnen ondersteunen om peuter- en kleutergymnastiek te behouden in ieder dorp waar men nu hiermee actief is.

Een belangrijk onderdeel van het Lokaal Sportakkoord 2.0 is dat de sport in Opsterland ervaren wordt als sociaal veilig. In 2025 is 75% van de sportaanbieders actief met sociaal veilige sport en een positief sportklimaat. In elk dorp is een vertrouwenscontactpersoon vanuit de sport en iedere vrijwilliger bij sportverenigingen is in het bezit van een VOG. Daarnaast worden gerichte

opleidingen aangeboden ter versterking van de pedagogische en didactische vaardigheden van het verenigingskader.

De ketenaanpakken **aanpak overgewicht bij kinderen** en **Gecombineerde leefstijlinterventie bij overgewicht en obesitas bij volwassenen** worden structureel neergezet, zodat wij hiermee de betreffende inwoners kunnen helpen.

JOGG regisseur
Brede regeling combinatiefuncties
Lokaal sportakkoord
Valpreventie
Voel je goed!
Fean Fit
Sporten op recept
Verbinden SD en RD
Beweeghummeltjes
GLI
Aanpak overgewicht bij kinderen

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	------	--------------------	-------	------

S/G	V	Continu	2018	2027
S/G	V	Continu	2016	
S/G	V	Continu	2020	
S/G	V	Continu	2023	
S/G	V	Tijdelijk	Q3 2023	Q4 2025
S/G	V	Tijdelijk	2024	
S/G	V	Continu	2024	
S/G	V	Continu	2024	
S/G	V	Tijdelijk	Q2 2025	Q4 2025
S/G	V	Continu	Q1 2025	
S/G	V	Continu	Q1 2025	

4. Actielijn 4. Mentale veerkracht

Actielijn 4. Mentale veerkracht

Ook in Opsterland zien we dat de mentale gezondheid onder druk staat en ervaren jongeren steeds meer psychische problemen, stress en eenzaamheid. We willen daarom met ons aanbod dichtbij de jeugd zijn en weten wat er speelt en hoe het met ze gaat. In 2025 investeren we in de omgeving waarin jongeren veilig en gezond kunnen opgroeien. We blijven inspanningen ondersteunen die gericht zijn op o.a. de beschikbaarheid van jongerenwerk en de vraag wat jongeren zelf willen.

Wat doen we al?

In 2024 is vastgesteld dat we ons de komende jaren verbinden aan de **Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)**- aanpak. OKO richt zich op het creëren van een kansrijke omgeving voor jongeren tussen de 10 en 18 jaar, samen met ketenpartners en ouders, teneinde de mentale gezondheid te verbeteren en middelengebruik terug te dringen. Hiervoor heeft de Kick-off en de dialoogsessie plaatsgevonden. In het project **Krachtige jeugd** hebben we daarnaast verder ingezet op de uitbreiding van de weerbaarheidsgroepen voor jongeren in de leeftijd van 10 t/m 12 jaar.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 gaan we in het project **Krachtige jeugd** onderzoeken of het bieden van weerbaarheidsgroepen voor jongeren tussen de 12 en 20 jaar wenselijk is.

Ook vindt de implementatie van **OKO** plaats in 2025: de werkgroepen gaan van start met de speerpunten, voortkomend uit de dialoogsessie, voor de komende 2 jaren.

Project Krachtige Jeugd doorontwikkelen
Implementatie OKO

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/continu	Start	eind
------------	------	-------------------	-------	------

Jeugd		Continu	Q2 2023	Q3 2025
Jeugd	V	Continu	Q3 2024	Q4 2027

5. Actielijn 5. Zelfstandig functioneren

Actielijn 5. Zelfstandig functioneren

Geldzorgen en schulden zorgen er steeds meer voor dat mensen maatschappelijk buitenspel staan en heeft grote invloed op het maatschappelijk functioneren van mensen. Daarom willen we deze problematiek 'bij de wortel aanpakken'.

Het overkoepelende uitgangspunt van deze aanpak is dat deze echt moet bijdragen aan de preventie van financiële problemen. We willen zoveel mogelijk voorkomen dat inwoners te maken krijgen met geldproblemen. Als er toch al sprake is van beginnende financiële problematiek, dan willen we deze zo snel mogelijk signaleren zodat we erger kunnen voorkomen. Op deze manier zorgen we ervoor dat onze inwoners daadwerkelijk zoveel mogelijk financieel zelfstandig functioneren.

Wat doen we al?

Vanaf 2021 is onze **werkwijze voor vroegsignalering** opgestart. Hierbij zetten we in op een (pro)actieve benadering van inwoners die via deze nieuwe werkwijze in beeld komen. We voeren dit uit via onze in schuldhelpverlening gespecialiseerde gemeentelijke budgetcoaches. Binnenkort wordt het beleidsplan schuldhelpverlening 2025-2028 vastgesteld. Daarmee starten we met de **Versterkte aanpak schuldhelpverlening**. Ook zijn we in 2024 gestart met **De Voorzieningswijzer**, waardoor inwoners met geldzorgen sneller en laagdrempeliger weten of zij ook recht hebben op financiële ondersteuning (toeslagen, regelingen van de gemeente, enzovoort). Dankzij onze financiering van het Volwassenenfonds en het Jeugdfonds Sport & Cultuur kunnen 120 volwassen inwoners en 150 kinderen blijven sporten.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 doen we mee met een landelijke **pilot vroegsignalering betalingsachterstanden**. Dit houdt in dat de Belastingdienst informatie over betalingsachterstanden mag delen met gemeenten. Zo komt een groep inwoners met (dreigende) geldproblemen beter in beeld en kunnen we eerder ondersteuning bieden. Daarnaast ontwikkelen we nieuw **beleid voor (financiële)**

bestaanszekerheid, zodat we onze inwoners met een kleine portemonnee nog beter kunnen ondersteunen. Ook doen we onderzoek naar de inzet van **ervaringsdeskundigheid** en naar het opzetten van een **pluktuin/voedselbos**. Met dit laatste initiatief hebben een aantal gemeenten (Heerenveen en Smallingerland) in onze regio al hele positieve ervaringen.

Ontwikkeling beleid bestaanszekerheid
Pilot vroegsignalering belastingdienst
Onderzoek ervaringsdeskundigheid
Onderzoek pluktuin/voedselbos

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	------	--------------------	-------	------

Breed		Tijdelijk	Q1 2025	Q4 2025
SHV		Tijdelijk	Q1 2025	Q4 2025
SHP/wz	V	Tijdelijk	Q1 2025	Q3 2025
SHP/wz	V	Tijdelijk	Q3 2025	Q4 2025

6. Actielijn 6. (Blijven) meedoen

‘Eltsenien docht mei yn Opsterlân!’ In Opsterland vinden we het belangrijk dat iedere inwoner op een gelijkwaardige manier, naar behoefte en vermogen, mee kan doen. We willen een inclusieve samenleving, die bijdraagt aan sterke gemeenschappen met meer sociale cohesie, welzijn en tevredenheid. Het is belangrijk dat mensen zich gezien, gehoord en begrepen voelen. We vinden het belangrijk dat mensen voldoende veerkracht en vaardigheden hebben om eigen regie te voeren in hun leven zodat zij mee kunnen doen in Opsterland. Om echt mee te kunnen doen hebben inwoners voldoende basisvaardigheden nodig.

Wat doen we al?

Er wordt gewerkt aan een **lokale inclusie agenda**. Opsterland hebben we een **atelier sociaal domein** in samenwerking met NHL stenden hogeschool, hierin helpen studenten in de inclusie agenda. De eerste opdracht is om aan de slag te gaan met ervaringsdeskundigheid en deze op te halen voor de LIA. Deze agenda beschrijft hoe Opsterland een meer inclusieve gemeenschap kan worden en waar we ons de komende jaren op gaan richten om dit te bereiken. Er ligt een **aanpak laaggeletterdheid** waarin we samenwerken met verschillende partners om de basisvaardigheden in Opsterland te verhogen. We stimuleren dat **activiteiten in de dorpen** toegankelijk zijn voor iedereen.

Wat gaan we in 2025 doen?

In 2025 wordt de **lokale inclusie agenda** opgeleverd en wordt gestart met een eerste actieplan van de lokale inclusie agenda. Ook in 2025 zullen studenten vanuit atelier sociaal domein betrokken worden bij de lokale inclusie agenda.

Laaggeletterdheid neemt nog steeds toe, als gevolg van vergrijzing, jongeren die met onvoldoende niveau uitstromen en een blijvende stroom migranten die onvoldoende basisvaardigheden hebben om goed mee te komen. Dit zijn thema's die ook de komende jaren nog spelen. Het is daarom belangrijk dat er langdurige inzet is. Om op die manier op langere termijn de laaggeletterdheid in de samenleving te verminderen. Het **actieplan laaggeletterdheid** wordt ondergebracht in de **lokale inclusie agenda**. Om goed mee te kunnen doen is het belangrijk dat mensen voldoende basisvaardigheden hebben. We zetten daarom in op het verminderen van bestaande laaggeletterdheid en ook op het voorkomen van laaggeletterdheid in de toekomst. Daarnaast is het belangrijk dat er bewustwording is zodat zichtbare maar ook onzichtbare drempels zoveel mogelijk worden weggenomen.

Actieplan laaggeletterdheid
Lokale inclusie agenda opstellen
Atelier sociaal domein

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/continu	Start	eind
------------	------	-------------------	-------	------

Breed		Tijdelijk	Q4 2024	Q1 2025
Breed		Tijdelijk	Q3 2024	Q2 2025
Breed		Tijdelijk	Q3 2024	

7. Actielijn 7. Zinvol ontzorgen

Doordat iedereen geacht wordt zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, vragen mensen meer hulp in hun directe omgeving. Er ontstaat een toenemende druk op de onderlinge mantelzorg en vrijwillige ondersteuning, de 'informele hulp'. In deze actielijn is er aandacht voor jonge en oudere mantelzorgers en eenzaamheid, maar kijken we ook naar bijvoorbeeld algemene inloopvoorzieningen.

Wat doen we al?

Er is aandacht voor **mantelzorgondersteuning**. Daarnaast worden er gesprekken gevoerd met de **dorpssteunpunten**. Ook loopt de **aanpak dementie**: in navolging op 2 Odensehuizen in Gorredijk en Beetsterzwaag, is het eerste **Odensehuis in Ureterp** geopend.

Wat gaan we in 2025 doen?

Voor onze mantelzorgaanpak wordt een **plan jonge mantelzorgers** opgesteld, waarin we omschrijven hoe we jonge mantelzorgers ondersteunen. Ook gaan we onderzoeken of er behoefte is aan een aanvulling op het gebied van **respijtzorg** voor mantelzorgers. Daarnaast streven we naar een verdere uitbreiding van de Odensehuizen. In de bestaande Odensehuizen zorgen de buurtsportcoaches voor extra beweging voor de deelnemers.

Aanpak dementie
Welzijn op recept
Plan jonge mantelzorgers
Onderzoek respijtzorg mantelzorgers
Pilot Herstel-en regiecentrum

Vak gebied	GALA	Tijdelijk/ continu	Start	eind
------------	------	-----------------------	-------	------

WMO		continu	Q3 2023	Q4 2025
WMO/welzijn	V	Continu	Q3 2023	
WMO	V	Tijdelijk	Q1 2024	Q1 2025
WMO	V	Tijdelijk	Q4 2024	Q3 2025
WMO/Welzijn	V	tijdelijk	Q2 2024	Q4 2025

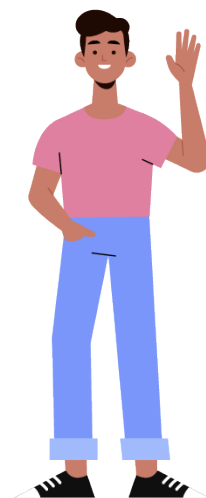
8. Financiële dekking

Met de Preventie Agenda kunnen we gericht kiezen welke inspanningen we als gemeente meer willen ondersteunen. Veelal gaat het dan om financiële ondersteuning. De meeste inspanningen in dit actieplan zijn klassiek van aard. Dit betekent dat de financiële inzet voornamelijk bestaat uit personele formatie. Daarnaast proberen we de financiële middelen uit bestaande budgetten te betalen. We vragen geen extra budget aan voor de uitvoering van dit plan. Wanneer op onderdelen tussentijds extra budget nodig is, zal dit apart worden aangevraagd in de perspectiefbrief of begroting.

Voor verschillende activiteiten krijgen we aanvullend budget vanuit het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We zetten deze middelen in voor activiteiten in de preventieagenda. Een groot deel van deze middelen kregen we eerder al in een andere vorm. Landelijke ontwikkelingen leiden ertoe dat onzeker is hoelang we nog aanspraak kunnen maken op deze middelen en de middelen die we ontvangen vanuit frIZA. Mochten hier wijzigingen in plaatsvinden dan kijken we per onderdeel hoe we hiermee omgaan.

Met de middelen die we inzetten voor de Preventie Agenda investeren we in de toekomst. Door meer in te zetten op algemeen toegankelijke voorzieningen verbreden we de sociale basis van onze inwoners, waardoor zij terecht kunnen in eigen dorp. Uiteindelijk zal dit tot gevolg hebben dat onze dorpen nog sterker worden en onze inwoners een beter ervaren welzijn ondervinden. Dit is een proces van lange adem. Daarom is de Preventie Agenda voor 10 jaar vastgesteld.

De uitkomst van preventieve inspanningen is niet een op een te vertalen naar een concreet resultaat. Wat we wel weten is dat als we niet investeren in preventie de bestaanszekerheid, sociale basis, inclusie en regie op eigen leven verzwakken. Een mogelijk bij-effect is een demping op toekomstige (zorg)kosten.

Hieronder volgt een financieel overzicht, waarin per actie (zo mogelijk) aangegeven wordt hoeveel het kost en waar dit uit betaald wordt. Bij sommige acties is geen bedrag ingevuld. Veelal gaat dit dan om personele inzet.

Activiteit	Budget	Dekking
Actielijn 0 Programmalijn		
Organisatie themabijeenkomsten	€1.500	Welzijnswerk algemeen
Communicatiecampagne extern	€5.000	Welzijnswerk algemeen
Semi-bestuurlijk klankbord	€5.000	Welzijnswerk algemeen
Opzet ketenaanpakken	€1.500	GALA 2025
Adviesfunctie GGD	€4.228	GALA 2025
Actielijn 1 vitale dorpen		
Versterken vrijwilligersbeleid	Personele inzet	Begroting PK
Herijken welzijnswerk	Personele inzet	Begroting PK
Onderzoek welzijnsactiviteiten zelfst. wonen	Nog onbekend	Nog onbekend
Eltsenien telt mei	€0	GALA 2023
Van maatwerk naar algemene voorzieningen	Nog onbekend	Nog onbekend
Ondersteunen inwonersinitiatieven	Personele inzet	Begroting PK
Pilot uitbreiden ontmoeting	Nog onbekend	Nog onbekend
Pilot doarpskeamer Bakkeveen	€8.500	GALA 2025
Actielijn 2 kwaliteit aan de basis		
Buurtgezinnen	€41.850	GALA 2025/Aanvraag
Homestart	€13.210	GALA 2025/ Aanvraag
Kansrijke start	€29.000	GALA 2025
Gelijke kansen alliantie	Nog onbekend	
Van 18- naar 18+	Nog onbekend	
Pilot Consulent Jeugd op school	€ 100.000	NPO middelen
Actielijn 3 Gezond lichaam		
JOGG regisseur	€33.820	GALA 2025
Brede regeling combinatiefuncties	€151.346	GALA 2025
Lokaal sportakkoord	€21.983	GALA 2025
Valpreventie	€80.323	GALA 2025
Voel je goed	€0	GALA 2023
Fean Fit	€10.000	GALA 2024
Sporten op recept	€25.000	GALA 2025
Verbinden SD en RD	€16.910	GALA 2025
GLI	Personele inzet	GALA 2025 en PK
Aanpak overgewicht bij kinderen	Personele inzet	GALA 2025 en PK
Coördinator sport en preventie	€12.344	GALA 2025
Beweeghummeltjes	€15.000	GALA 2025
Actielijn 4 Mentale veerkracht		
OKO	€ 130.000	GALA 2025, OKO (begr)
Krachtige Jeugd	€ 42.000	Jongerenwerk
Actielijn 5 zelfstandig functioneren		
Ontwikkelen beleid bestaanszekerheid	Personele inzet	Begroting PK
Pilot werken met ervaringsdeskundigheid	Personele inzet	Begroting PK
Pilot vroegsignalering belastingdienst	Personele inzet	Begroting PK

Onderzoek naar pluktuin/voedselbos	€17.616	GALA 2025
Actielijn 6 Blijven meedoen		
Opstellen Lokale inclusie agenda	Personele inzet	Begroting PK
Atelier sociaal domein	€0	
Aanpak laaggeletterdheid	Personele inzet	Begroting PK
Zinvol ontzorgen		
Welzijn op recept	€19.447	GALA 2025
Pilot herstel- en regiecentrum	€43.907	GALA 2025
Onderzoek respijtzorg mantelzorgers	€1.000	GALA 2025
Plan jonge mantelzorgers	€4.000	GALA 2025
Aanpak dementie	Personele inzet	Begroting PK